

Handläggare: Eva Woll Tegbäck
Telefon: 08 - 508 35 528

Till
Arbetsmarknadsnämnden
den 19 mars 2013

Ärende 6

Remissyttrande över departementspromemo- rian "Permanent utvidgad målgrupp för etableringslagen" (2010:197)

Remiss från Kommunstyrelsen 001-176/2013

Arbetsmarknadsförvaltningens förslag till beslut

1. Arbetsmarknadsnämnden hänvisar till förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt yttrande över remissen.
2. Arbetsmarknadsnämnden beslutar att paragrafen justeras omedelbart.

Charlotte Svensson
Arbetsmarknadsdirektör

Karin Eriksson Bech
Utvecklingschef

Sammanfattning

Arbetsmarknadsnämnden har av kommunstyrelsen beretts tillfälle att inkomma med yttrande avseende förslag om permanent utvidgad målgrupp för etableringslagen (2010:197).

Förslaget innebär att tidsgränsen för att anhöriga till flyktingar och andra skyddsbehövande ska omfattas av lagen om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare, förlängs från två år till sex år från det att anknytningspersonen först togs emot i en kommun. Förslaget gäller dock inte om anknytningspersonen blivit svensk medborgare.

Arbetsmarknadsförvaltningen tillstyrker förslaget. För de anhöriga innebär detta att rätten till insatser och ersättning från staten är tillämpliga om återförening med anknytningspersonen i Sverige sker inom sex år från det att anknytningspersonen

först togs emot i en kommun. Detta kan medföra att kommunernas kostnader för ekonomiskt bistånd minskar när fler anhöriga får rätt till etableringsersättning.

När det gäller undantaget från etableringslagen och dess insatser för anhöriga till personer som blivit svenska medborgare så torde de antalsmässigt vara få och inte påverka stadens kostnader i någon större utsträckning och förvaltningen har inga invändningar mot att anhöriga till svenska medborgare undantas.

Förslaget innebär också en förändring i förordningen om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar. Detta innebär att kommunerna får rätt till statlig ersättning för anhöriga som kommer senare än två år efter det att anknytningspersonen första gången togs emot i en kommun för att täcka kommunens kostnader för bland annat Sfi, samhällsorientering, förskola/skola och socialtjänst.

Förvaltningen anser att staten i detta sammanhang bör göra en uppföljning av hur väl det statliga schablonbidraget för anhöriga täcker kommunernas faktiska kostnader och vid behov justera ersättningen så kommunernas kostnader täcks.

Ärendets beredning

Detta ärende har beretts av utrednings- och utvecklingsstaben.

Bakgrund

Etableringslagen (2010:197) infördes den 1 december 2010 och innebar att staten tog över det samordnade ansvaret från kommunerna för introduktionen av flyktingar och andra skyddsbehövande samt deras anhöriga. Genom reformen tog staten också över ansvaret för vissa nyanländas försörjning under introduktionstiden. Kommunerna fick ansvar för delar i etableringsplanerna såsom grundläggande vuxenutbildning, svenskundervisning, samhällsorientering, bostadsförsörjning, tillgång till skola, förskoleverksamhet och äldreomsorg.

I budgetpropositionen för 2013 aviserade regeringen avsikten att återkomma med två förslag om att utvidga målgruppen för etableringslagen och förordningen om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar.

Det första förslaget avsåg en tidsbegränsad utvidgning om att vissa anhöriga som haft svårigheter att styrka sin identitet genom pass eller andra identitetshandlingar skulle undantas från tvåårsregeln i etableringslagen och omfattas av etableringslagen trots att de inte ansökt om återförening inom två år. I den delen har riksdagen beslutat om en ändring i etableringslagen som trädde i kraft den 1 februari 2013.

Det andra förslaget handlar om en permanent utvidgning av målgruppen i etableringslagen och innebär att tidsgränsen för att anhöriga till flyktingar och andra

skyddsbehövande ska omfattas av lagen om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare, förlängs från två år till sex år från det att anknytningspersonen först togs emot i en kommun. Förslaget redovisas i en departementspromemoria (Ds 2013:5). Förvaltningen har av kommunstyrelsen ombetts yttra sig över förslaget senast den 22 mars 2013.

Ärendet

I departementsskrivelsen konstateras att det finns situationer då tvåårsgränsen visat sig vara allt för snäv. Den situation som föranlett det tidsbegränsade undantaget från tvåårsgränsen som trädde i kraft 1 februari 2013, har särskilt påverkat vissa kommuner som har ett stort antal anknytningspersoner vars anhöriga kommer från områden som berörts av tidigare krav på pass och identitetshandlingar. Det är stor skillnad mellan förutsättningarna både för anhöriga och för kommuner och lands-ting, beroende på om de anhöriga kommer inom två år eller inte. En förlängning av tidsgränsen utöver två år skulle enligt ärendet innebära en större förutsägbarhet om villkoren för de anhöriga som kommer till kommunen som en följd av flyktingmottagandet. Flera remissinstanser framförde i beredningen av förslaget om tidsbegränsat undantag från tvåårsgränsen att en utvidgning av tidsgränsen för målgruppen borde permanentas.

Därför föreslås att en anhörig till en flykting eller annan skyddsbehövande som har ansökt om uppehållstillstånd inom sex år från det att anknytningspersonen först togs emot i kommunen ska omfattas av etableringslagen. Motsvarande förändringar föreslås i förordningen om statligt ersättning för insatser för vissa utläningar (2010:1122) och i förordning om lån till hemutrustning för flyktingar och vissa andra utläningar. Från förslagen undantas anhöriga till en anknytningsperson som är svenska medborgare vid ansökningstillfället.

Förslagen föreslås träda i kraft 1 januari 2014. Förslaget innebär även att den nu gällande tillfälliga utvidgningen av målgruppen samtidigt upphör att gälla.

Arbetsmarknadsförvaltningens synpunkter

Arbetsmarknadsförvaltningen tillstyrker förslaget om en permanent utvidgad målgrupp för etableringslagen i enlighet med det förslag som presenterats. För de anhöriga innebär detta att rätten till insatser och ersättning från staten är tillämpliga om återförening med anknytningsperioden i Sverige sker inom sex år från det att anknytningspersonen först togs emot i en kommun. Detsamma kommer gälla kommunens rätt till statlig ersättning för mottagandet. En sexårsgräns innebär att systemet är mer flexibelt i förhållande till oförutsedda situationer som kan fördröja återföreningen i Sverige på det sätt som t.ex. skett för anhöriga från Somalia. Rätten till etableringsinsatser och ersättning bedöms också medföra bättre förutsätt-

ningar för nyanlända kvinnor att etablera sig på arbetsmarknaden. Detta kan medföra att kommunernas kostnader för ekonomiskt bistånd minskar.

När det gäller undantaget från etableringslagen och dess insatser för anhöriga till svenska medborgare så torde de antalsmässigt vara få och inte påverka stadens kostnader i någon större utsträckning.

Förvaltningen bedömer att mottagandet av anhöriga från länder där det har varit svårt att skaffa fram identitetshandlingar kommer att öka under en övergångsperiod. Detta ställer ökade krav på kommunerna och antas innebära ett ökat tryck på förskola, skola och socialtjänst. Som exempel kan nämnas att det finns ett förhållandevis stort antal somalier som p.g.a. svårigheter med att styrka sin identitet nu kommer att få möjlighet att återförenas med sin anhöriga i Sverige. Flera av dessa förmodas vara kortutbildade till följd av ett bristande skolsystem i hemlandet vilket sannolikt innebär att etableringen tar längre tid vilket medför ökade kostnader för kommunerna. Förvaltningen anser att staten bör göra en uppföljning av hur väl det statliga schablonbidraget täcker kommunernas faktiska kostnader och vid behov justera ersättningen så kommunernas kostnader täcks.

Bilaga:

Permanent utvidgad målgrupp för etableringslagen (Ds 2013:5)